

Nyt fra

Miljøforeningen Saltunakystens Venner

Kære Venner!

Østerlars, den 22.12.2020

Tiden løber, og vi løber med – selvom denne Corona-tunge tid indimellem synes at stå helt stille: ”er det da ikke snart slut????” kan vi vist alle nikke genkendende til som oplevelse, tanke og hyppig small-talk.

Men ... i går vendte bevægelsen mod mørke og nu er vi på vej mod lyset ☀️ Vintersolhverv bringer hvert år den samme forventnings glæde og optimisme. Og med den sender vi jer, vores medlemmer og miljø-interessererede, gode ønsker - på alle måder - for det nye år, sammen med sidste nyt, inden året rinder ud.

NATURTURE når vejret er med os...

- ... og det var det den 25. oktober, hvor Lars Bitsch viste vej til østershatte, andre svampe og andet spændende, efter at vi havde fået regn nok til det. Det var en skøn tur – se mere på facebook 😊
- Desværre havde det derimod ikke regnet nok til den novembertur vi havde planlagt, for at følge **ørredernes vandringer** op ad Kobbæen med **Klaus Hermansen**. Så det glæder vi os til, til næste år.

Når foråret melder sig kommer vi tilbage med konkrete planer, men vi har jo i hvert fald allerede tidligere lagt op til ture, hvor vi bl.a. vil **indsamle vilde køkkenurter** og afsted på **en insekttur**.

Hvor vigtig er folkesundheden? Ikke særlig vigtig, får man en fornemmelse af? Men måske nu?

I sidste uge udkom en længe ventet **rapport fra Nationalt Center for Miljø og Energi og Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet**, bestilt af vores miljøminister. Helle Munk Ravnborg fra vores forening har læst rapporten, som skulle kaste lys på, hvad man ved om de sundhedsmæssige effekter af luftforurening for naboer til store husdyrbrug, baseret på hvad der er dokumenteret i den videnskabelige litteratur.

Rapporten kan man se her <https://dce2.au.dk/pub/SR401.pdf> og dens forside er prydet af et billede, der giver indtryk af fryd og gammen, men til gengæld heller ikke har meget med store husdyrbrug at gøre - det som på engelsk hedder "Concentrated Animal Feeding Operations". Det viser nemlig et par søer, der tøffer rundt med deres smågrise på en græsmark op ad et lille skovareal med et par vindmøller i baggrunden. Gad vide hvem der har valgt dette billede?

Hovedkonklusionen fra rapporten er på samme tid tankevækkende og også lidt skræmmende. Den er nemlig ikke bare, at litteraturen ikke peger på entydige konklusioner, men også at **der faktisk ikke er foretaget særlig mange undersøgelser af de sundhedsmæssige effekter af luftforurening fra store husdyrbrug**. Med andre ord: **Man har** altså gennem de sidste årtier ikke bare i Danmark, men også i resten af Europa, USA og nu også i Latinamerika, Kina osv. **tilladt husdyrbrugene at blive større og større og udlede mere og mere ammoniak**, samt alle mulige former for støv og andre luftbårne partikler og svampesporer **uden hverken at kende deres sundhedsmæssige virkninger eller måle deres faktiske mængder og koncentrationer**.

Blandt de sundhedsmæssige effekter, som litteraturen peger på, at luftforureningen fra husdyrbrugene kan have, er **kræft, lungebetændelse, astma, allergier og andre luftvejssygdomme**. Derfor anbefaler rapporten også, at **der nu skal foretages egentlige og konkrete undersøgelser. Det samme siger miljøminister Lea Wermelin**. For alle os, der bor i nærheden af store husdyrbrug, må vi så bare håbe på, at de mener det.

Hvis **der er noget foranlediget af rapporten, som I mener, vi i fællesskab kan tage fat på, så sig endelig til**.

Vi glæder os til at møde jer igen på naturture og til informationsmøde, når sådan noget igen er muligt!

Varme hilsner

Birgitte Jallo

Forkvinde i Saltunakystens Venner